

očal to knjigo v nabavo in temeljito rouchenje. Sprejet je bil predlog glede ristopa društva k Jugoslov. Matici. Priodnje zborovanje bo meseca marca v lozjem.

+ **KRANJ.** Tukajšnje učiteljsko društvo je zborovalo dne 12. septembra v ranju z dvetretjinsko udeležbo.

Predavanje: 1. Tovariš Luznar; Kavuk, dobava in tehnična uporaba. Za večno poslušalcev je bila snov popolnoma ova in da bi se mogla s pridom uporabiti v višjih razredih, se je izrekla želja, a bi tovariš predavatelj objavil svoje oročilo v »Popotniku«.

2. Tovariš nadzornik Rus kot načelnik narodno - prosvetnega odseka poroča bširno o pomenu in namenu tega odseka er stavi končno zadevne resolucije.

Služajnosti. Dokler ne dobimo za pavljalno šolo novih knjig, naj ostanejo v abi one iz najvišjega oddelka.

Popoldne je bil ogled kavčukove toarne »Vulkan« v Kranju, ki je zaenkrat dina te vrste v Jugoslaviji. Tu so izdelovali isti dan podpetnike in radirke. Nekaj ol je naročilo zbirko učil raznovrstnega urovega kavčuka ter nekaj tovarniških zdelkov.

+ **GORNJEGRAJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo v Gornjem radu dne 14. oktobra. Društveniki so pristvovali redki slovesnosti. Naš najbolj elavni in zaslužni tovariš Fran Koc-ek je bil odlikovan z redom v. Save V. r. Po tej svečanosti se je ršilo zborovanje. Navzočih 15 članov in gost. Predsednik referira o Žgečevi rošuri »Problemi vzgoje najirših plasti našega naroda«; recej teh brošur se razpeča. Glede najvejšega odloka v zadevi vzgoje otrok verskem oziru poda tov. Zemljič izjavo, a jemljevo ob žalovanjem na znanje, o naredbo, ki ovira našo po ustavi nam ajamčeno državljansko svobodo in nas odreja cerkveni samovolji.

+ **MARNBERŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo dne 2. jun. 1923 Ribnici na Poh. Navzočih je bilo 22 članov; nenavzočih 10 članov. Na tem zborovanju je marljivi tov. nadučitelj Krajnik odal svoj temeljito in vestno sestavljeni eferat o narodnostnem jezikovnem quodibetu. Pri njem smo tega vajeni! V zaetku nam je povedal dokaj črtic iz lastnega življenja o domu, učiteljih, kako in kaj se je učil v šoli... kjer se ni nihče rigal za narodnost... Potem o gimnaziji, o profesorjih tam v Gorici in kaj je sak zahteval, o »gorenjščini«, »kranjščini«, o »Prešernofilih«, o književnem jeku. Izborni predavanje je poslušal vsak zanimanjem. Koliko zbiranja, truda in asa je to delo zahtevalo od predavatelja! i bila odveč prirsčna zahvala tov. predednika za ta veliki trud — ki jo je izredni v imenu vseh. Povdarjal je zopet truljubnost referenta, dasiravno isti že ta- o dolgo deluje na polju šolske izobraz- e — naj nam bo vsem v vzgled in spod- udo!

Reši se tudi »potna torba« — dvoje prašanj, ki se tičeta šolskega obiska.

+ **MARNBERŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo dne 6. oktobra I. v Vuzenici o/D. Navzočih je bilo 24 lanov, odsotni šo bili 4, 3 člani so se reselili drugam.

Častni član. Pri otvoritvi izroči tov. redsednik tov. Sim. Vihertju diplomu. L.

1920. ga je naše društvo — ob priliki 40- letnice njegovega zvestega službovanja — imenovalo častnim članom — v znak zaslug na polju narodnega in prosvetnega dela... Radi takratnih razmer se mu je mogla diploma šele danes, po 3 letih, izročiti. Vzradoščen se tov. nadučitelj Vih- her zahvali. Po zborovanju je daroval 100 Din v društveno blagajno. Diploma je krasno delo ravnatelja D. Humeka.

Na predlog društvenega odbora se tudi tov. nadučitelja Krajnika imenuje častnim članom. Letos praznuje omenjeni tovariš 45letnico službovanja. Ves ta čas je neumorno deloval na šolskem polju, kakor tudi na narodno-prosvetnem ter zaradi trdnega in kremenitega značaja kot narodno-napreden vzor-mož moral pretrepeti v prejšnjih časih marsikatero bridko uro... Ni pa našel za svoje delo in narodnost umevanja niti pozneje. To imenovanje naj mu bo vsaj skromno za- doščenje, da vsaj mi, ožji tovariši, znamo ceniti njegove vrline... Tov. Krajnik se v svoji skromnosti brani, končno pa ginjen reče: »Sprejemem to — kot velik dar!«

Predavanja: O pokrajinski skupščini poroča tov. Olga Knapičeva. O kongresu UJU poroča tov. Ivanka Vidmarjeva. Tov. Widmoser nam je razkazoval skioptične slike iz Dravske doline. Svoje potovanje je začel s sliko solnčnega vzhoda ter nas je vodil po prelepih krajih ob deroči Dra- vi, po vrhovih gozdnatega Pohorja do Vurberga — preskočil je tudi v Saleško dolino s Hudo luknjo ter zaključil preza- nimivo razkazovanje s sliko solnčnega zahoda. Slike so bile čiste in jasne ter so nudile vsem navzočim prelep užitek.

Dr. Pregl se je že tretjič odzval našemu vabilu ter nam prav poljudno in zanimivo predaval o predznakih, simptomih, infekciji raznih nalezljivih otroških bolezn- ni ter končno podal dosti praktičnih navodil za postopanje ob takih boleznih.

Predlogi: 1. Tov. Krajnik predlaga, da se naj razglasi prošnja na pisatelje, izda- jatelje in založnike šolskih knjig, da naj se ne izpreminja brez potrebe tekst pri knjigah, kar dela težkoče pri pouku.

2. Predlog istega tovariša glede toč- ke nove pragmatike, da morajo stopiti vsi 65letni v pokoj, ne misli se pa pri tem, kje naj si ti iščejo strehe...

3. V smislu člena 33., 39. in 41. pod A zakona o narodnih šolah z 23. julija 1919, št. 623 Ur. list, ima učitelj pravico do brezplačnega stanovanja in ogreva, odnosno do odškodnine za to. Ker ni še izšla zadevna izvršilna uredba, naj ven- dar enkrat pov. UJU doseže, da bo ista izšla.

Pevski zbor. Ustanovi se društveni pevski zbor pod vodstvom tov. M. Pivca, učitelja v Marnbergu.

MIRKO VAUDA:

Zbiranje rastlinskih listov za risanje.

Skoraj na vseh osnovnih šolah, oso- bito podeželskih, se pri risanju več ali manj borimo s pomanjkanjem risarskih predmetov, čeprav nam jih vsaka okolica nudi obilo. To dejstvo izkoristimo z zbirko risarskih predmetov in če kje, se ravno tukaj uresničuje izrek: »V omejitvi se pokaže mojster.« Iz obšir-

nega poglavja glede zbirke risarskih pred- metov hočemo z ozirom na časuprimer- nost podati le par kratkih praktičnih navodil za zbiranje rastlinskih listov.

Razločujemo: 1. zbirko jesen- sko-barvanih, 2. zbirko stis- njenih listov. To razliko je treba upoštevati, kajti uporaba teh zbirk je različna.

1. Zbirka jesensko-barva- nih listov naj bo ločena od zbirke svežih, stisnjenih listov, o katerih govorim v 2. poglavju. Navadne listne oblike iz zbirke stisnjenih listov bomo namreč lahko že uporabljali na nižji, jesensko- barvane liste za risanje z barvami, ki je pač že precej težavno, pa le na višji stopnji. Da ohranimo mnogobarvno kra- sošo ovenelih listov, jih moramo zelo pre- vidno in počasi sušiti ter jih spraviti v kolikor mogoče suho shrambo. Pri naj- boljšem ravnanju nam barve listov kmalu pobledé, vsled česar bomo to zbiranje in sušenje često obnovljali, in sicer čim nam le čas in prilika to dopuščata. Vsekakor se bomo najbolje posluževali vsakokrat znova nabranih jesensko-barvanih listov. Pri tem bomo posebno upoštevali živo in bogato barvane liste, kot jih imajo n. pr. bukev, breza, javor, vrba, divjji in domači kostanj, breka, divja (vinika) in domača trta, robidnica, jagoda, regrat, jetrnik i. dr.

2. Zbirka stisnjenih listov — nam je z ozirom na zahteve novodob- nega risalnega pouka nepogrešljiva. K so- delovanju z uspehom pritegnemo učence in tako bomo lažje prišli do velikega šte- vila listov najrazličnejših rastlin. Učenci se prav radi odzovejo povabilu, da zbirajo in stiskajo liste, treba jim je le navodil k najprimitivnejšemu postopanju:

Zbirajo naj le liste s popolnimi, nepo- škodovanimi oblikami, srednje velikosti ter v svežem stanju. V dvomljivih sluč- jih predlože posamezne liste učitelju, ki odloči uporabo ali odstranitev listov. Moji učenci zbirajo liste ter jih vlagajo v stare dnevniške (s trdimi platnicami!) ter v stare, danes neveljavne učne knjige. Pri zelo sočnatih listih svetujem priložiti pivnik; v dnevniške, izpisane s tintnim svinčnikom ne vlagajmo takih listov. Premočno sti- skati listov ni dobro, ker s tem sušenje

Poziv članom UJU!

V današnji številki »Učit. Tov.« priobčujemo razglas Glavnega Odbora UJU, da izda letos svoj »Koledar UJU za leto 1924«, ki bo imel važno pedagoško vsebino.

Treba je nabirati naročnikov za »Ko- ledar«, da se bo vedelo, koliko ga je treba natisniti, na drugi strani moramo pa tudi z nabiranjem naročnikov podpi- rati Glavni Odbor UJU, da ne bo delo Glavnega Odbora propadlo zaradi neza- vednosti in malodušnosti članstva.

Zato vsi na delo, da pridobimo »Koledarju« čim več naročnikov!

Koledar bo imel do 15 tiskovnih pol in bo stal za prednaročnike samo 20 Din, pozneje več.

Posebno se obračamo do odbornikov okrajnih učiteljskih društev in tudi do drugih zavednih članov in članic na posameznih šolah, da

kvečjemu zadržujemo; istotako ne sušimo pri topli peči, ker tako povzročimo otem- nitev ali celo počrnitev listov. Tako smo dovršili šele prvi del našega opravila in dobili smo liste, ki jih lahko uporabljamo le kratko dobo, recimo za letošnje je- sen, nato bi pa morala zbirka v smetišče. Treba nam je misliti, kako usposobimo to zbirko za večletno uporabo.

Zato sledi zdaj drugo delo za našo zbirko: Vzamemo srednje debelo, sivo le- penko, ki je v naš namen najuporabnejša in tudi najcenejša. Prirezovanje te lepen- ke je precej težavno, zato je bolje naro- čiti lepenko po zaželeni velikosti prire- zano v papirni trgovini, ki to delo izvrši s strojem. Sedaj sledi prilepljanje stisnjenih listov. Izmed lepilnih sredstev imenujem gumi arabikum in navadni lep ali lepilo iz moke (poparjene s kropom). S prvim dobimo pač lepo snažen, a krat- kotrajen izdelek, po čegar daljši rabi pri- čno listi odstopati. Najbolje drži lep, ki si ga lahko sami pripravimo, torej učenci za lastno zbirko doma, učitelj za šolsko zbirko v šoli. Pri prilepljenju namažemo celo spodnjo listno stran, katera mora biti do popolnega posušenja dobro pri- tisnjena na podlagi, sicer se slabo prilep- ljeni deli lista prelahko odluščijo. Male, poskusne zbirke tako prilepljenih listov na navadni papir, n. pr. v stare dnevniške lahko učenci doma sami izvrše. Moji učenci vrše to delo sedaj o priliki paše, kar je gotovo boljše, kakor razne slabe igre ter zabave, običajne pri pastirjih. V urah rokotvornega pouka učitelj pregleda vse od učencev nabrane in stisnjene liste ter določi komade, ki jih vzamemo za prilepljanje za šolsko zbirko. Učencem, ki so dobro izvedli svoje lastne zbirke, razdelimo prirezane le- penke, ostali učenci pa lepijo na navadni papir. Na vsak izdelek zapiše učenec ime lista (hrastov, bukov...), datum in svoje ime. Dovršene izdelke shranimo v škaf- ljice z napisi vsebine ali tudi v zavitke.

Razen vzgojnega momenta (roko- tvorni pouk!) pri tem skupnem delu nastopi tudi socialni moment, ko učenci poklonijo svoje v šoli in morda tudi vse boljše doma izvršene izdelke šolski zbirki, ki bo tem potom hitro, številno in poceni obogatela, — torej tudi gospo- darski moment!

si napravijo nabiralne pole, s katerimi naj sprejemajo pi- smene prijave za naročbo »Koledarja«. Te prijave so potem obvezne za podpisane člane in naroč- nike.

Prijavne pole naj oddajo čim prej okrajnemu učiteljskemu društvu, ki naznani število naročnikov Pov. UJU v Ljubljani ter prevzame na podlagi podpi- sov jamstvo za iztirjatev zneskov pri naročnikih.

Delo bo prvo te vrste pri nas, ki bo združevalo slovenske, srbske in hrvat- ske pedagoge ter nam predstavljalo enot- no jugoslovensko pedagogijo.

Nečlani lahko naročajo koledar di- rektno pri Pov. UJU v Ljubljani.

Na delo za idealno podjetje Glavnega Odbora UJU in za kulturno - pedagoško ujedinjenje!

POVERJENIŠTVO UJU V LJUBLJANI.

LISTEK

Prvo srečanje.

Ob začetku šolskega leta 1888. sva se sestala s tovarišem Engelbertom Gan- lom v Zvezdi, od kode sva se šla vpi- at na učiteljske. Bila sva prvič skupaj! roben, šibek fant je bil, a molčeč in re- en. Takoj se mi je prikupil in od takrat va postala dobra prijatelj. Sedela sva eni klopi, hodila skupaj na izprehode er bila prijateljsko skupaj vsak dan po ar ur. V razredu so ga vsi učenci vzlju- ili ter ga spoštovali. Bil je miren in žalil i nikdar nikogar. Pomagal je vsakemu ad. Njegove slovenske naloge so bile edno nekaj posebnega, kazalo je, da je adarjen. Žal, da nismo imeli v tisti dobi itelja, ki bi bil znal navdušiti mlade, ealne fante bolj za materinščino.

V drugem letniku smo zaosnovali po icijativi Gangla leposlovni list »Vod- ik«, ki je pa moral radi pomajkanja enarnih sredstev kmalu prenehati. Da

je bil duša listu Gangl, je samo ob sebi umevno. Gangl je bil vnet za vse lepo.

Na stanovanju učiteljskihnikov v »Kre- minalfirtelcu« — kakor smo takrat ime- novali tisto stanovanje — se je zbiralo mnogo učiteljskihnikov, kjer se je gojila godba, deklamacija, petje in dramatika. Seveda ni manjkalo nik- dar Gangla, ki je bil za vse to najbolj navdušen. Že v tistih dneh je zamislil snov svojemu »Sinu«.

Lotil se je pesništva. Na vsak- danjih sprehodih mi je skoraj vsaki dan čital nove spesnitve. Poslal jih je nekaj v oceno uredništvu »Zvona«. Dasi je bila kritika malo trpka, vendar ga ni oplašilo, da bi nadalje ne pesnil. Radi izpopolnitve je posetil pok. Cimpermana. S tem sta postala dobra prijatelja. Pesnik je spoznal v Ganglu talent, postal mu je naklonjen in marsikatera drobna pesmica — odsev njegove nežne lirike, je zagledala beli dan v »Zvonu«.

Ganglova zasluga je bila, da se je vršila v l. 1892. prva abiturient- ska veselica pripravnikov cele Slovenije. Za to veselico je zložil kantato, ki jo je ugla- sil pok. Nedved — spesnil je tudi »Sina« — ki so ga igrali učiteljskički. Ta »Sin« je bil enminiaturna njegove znane drame. Tiska njegov prvi »Sin« ni ugledal, vsaj meni ni znano. S prvo veselico, ki so jo priredili učiteljskički Slovenije na Ganglovo inicijativo, pa je stopil Gangl med prve organizatorje slov. učiteljstva. S tem je dal mogočen impulz nadaljni učit. organizaciji. Starejše učiteljstvo, tedanji voditelj, so takoj spoznali, da je stopil na pozorišče nov, mno- goobetajč stanovski tovariš, upoštevali so ga, in ga pustili, da se je razvil v ve- likega Gangla — organizatorja, bojevnika za učiteljske pravice in stanovske svo- boščine.

Mnogo je pripomogel k njegovim uspehom prirojen dar govora, lepa dikcija, prijeten glas in vzvišenost njegove frazi- ologije. — Nešteto krat je govoril ob raz- nih sestankih učiteljskihnikov. Če so bile misli in razpoloženja posameznikov še tako nasprotna, znal je ubrati svoj govor tako prikladno in prepričevalno, da se mu je vse uklonilo. **Fran Škulj.**

Dobra vzgoja je hčeri najboljša dota. E. G.

Pred 25. leti.

Bilo je takrat, ko smo še hlače trgali na klopek ljubljanskega učiteljskega in ko je bil Engelbert Gangl še učitelj suplent na I. mestni deški šoli v Ljubljani.

Po naših žilah je plala takrat vroča in neugnana mladostna kri, naša srca so bila mehka in dovzetna ne samo za vse